

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти **Маріупольський державний університет**

Освітня програма **461 Менеджмент**

Рівень вищої освіти **Бакалавр**

Спеціальність **073 Менеджмент**

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Маріупольський державний університет
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	461
Назва ОП	Менеджмент
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Митрофанова Ганна Яківна, Ковалевський Микита Миколайович, Загірняк Денис Михайлович (керівник)
Залучений представник роботодавців	<i>не застосовується</i>
Дати візиту до ЗВО	11.03.2020 р. - 13.03.2020 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП http://mdu.in.ua/Ucheb/lits/samootsinka/bak/samoocinjuvannja_menedzhment.pdf

Програма візиту експертної групи <http://mdu.in.ua/index/akreditacija/0-297>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-професійна програма "Менеджмент", що реалізується на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти у Маріупольському державному університеті, забезпечує підготовку кваліфікованих фахівців з менеджменту, здатних вирішувати стратегічні завдання управління на підприємствах різних галузей та сфер діяльності та враховувати вплив зовнішніх і внутрішніх факторів. Загалом освітньо-професійна програма "Менеджмент" відповідає Критеріям оцінювання якості освітніх програм і може бути акредитована.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

1. Оновлена ОП має чітко сформовані цілі, які відповідають місії та стратегії МДУ, враховує специфіку і регіональні потреби ринку праці, надає можливість фокусування освітньої траєкторії на певній предметній сфері (менеджмент бізнес-організацій або менеджмент готельно-ресторанного бізнесу). 2. ОП протягом чотирьох років постійно вдосконалюється. Кафедра впроваджує політику розвитку soft skills через залучення до різного роду суспільної роботи. 3. Правила прийому на навчання за ОП є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті. 4. В процесі викладання дисциплін використовуються сучасні методи навчання. В МДУ успішно розвивається «Школа педагогічної майстерності викладачів МДУ». 5. Впроваджується практика проведення семестрового контролю з використанням Moodle для всіх форм навчання на першому і другому курсах. 6. Викладання на ОП забезпечується викладачами, що мають відповідну академічну та/або професійну кваліфікацію. 7. Огляд матеріально-технічних ресурсів свідчить про його відповідність встановленим вимогам та цілям ОП. У ЗВО вживаються заходи щодо протидії корупції, функціонує етична комісія. Органи студентського самоврядування є дієвою та потужною структурою. 8. В університеті розпочато роботу по формуванню внутрішньої системи забезпечення якості. Створено підрозділ, розроблено Положення про систему внутрішнього забезпечення якості. 9. Університетом визначено чіткі та зрозумілі процедури, які регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

1. Затвердити і впровадити нормативний документ, в якому прописано постійний механізм моніторингу, удосконалення та перегляду ОП. 2. Розробити процедуру моніторингу навчального навантаження за освітніми компонентами. Вдосконалити ОП шляхом включення у вибіркочку частину навчальних компонентів, що передбачають набуття додаткових soft skills, створення умов широкого вибору. Рекомендувати впровадження дуальної програми. 3.

Потребує затвердження і впровадження порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. 4. РПНД замінити або доповнити силабусом. Зробити опис освітніх компонентів зрозумілим та зручним для здобувачів. Розширити інформування про існуючі в університеті програми обміну та програми міжнародної мобільності. 5. Запровадити проведення підсумкового контролю з використанням комплексного білету. Притримати увагу популяризації академічної доброчесності серед студентів. Розширити використання платформи Moodle. 6. Перерозподілити дисципліни між викладачами кафедри враховуючи їх наукові інтереси і публікаційну активність. Затвердити і впровадити Порядок підвищення кваліфікації НПП. 7. Продовжити реконструкцію МДУ з облаштування для осіб з особливими освітніми потребами. Збільшити кількість ліцензійного програмного забезпечення дисциплін. 8. Оновити Положення про організацію освітнього процесу. Документально закріпити механізм участі стейкхолдерів у процесі розробки та перегляду ОП. 9. Проводити регулярні опитування стейкхолдерів, аналізувати результати та на їх основі удосконалювати ОП.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

ОП фокусується на підготовці фахівців з менеджменту відповідно до місії ОП, місії університету та індивідуальних прагнень студентства. МДУ знаходиться у м. Маріуполь, який є форпостом України на сході. Місією університету обрано практичне втілення євроінтеграційних прагнень Української держави через забезпечення зміцнення науково-освітнього та інноваційного потенціалу країни шляхом розвитку людського капіталу, продукування та поширення ідей та нових знань (<http://mdu.in.ua/>). ОП з підготовки менеджерів орієнтована на євроінтеграційні прагнення, має суспільне призначення і цінність (реалізується в зоні АТО). Програма враховує специфіку і регіональні потреби ринку праці, надає можливість фокусування освітньої траєкторії на предметній сфері (менеджмент бізнес-організації або менеджмент готельно-ресторанного бізнесу). Місія університету реалізується через стратегічний план розвитку МДУ на 2016-2020 роки (http://mdu.in.ua/index/msu_2012/0-77). Кількість переглядів головної сторінки сайту МДУ підтверджує інформативність даного ресурсу. Особливості ОП відображена в розділі "Особливості програми", додаткових компетентностях та результатах навчання, обов'язкових компонентах ОП <http://mdu.in.ua/Ucheb/OPP/bak-2019/mededzhment-2019.pdf>, та у дисциплінах вільного вибору здобувачів вищої освіти http://elf.mdu.in.ua/Navch/vybirkov/katalog_elektivnih_disciplin_mnt_bakalavr_2019.pdf

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Проведені зустрічі, дозволяють стверджувати, що робота зі стейкхолдерами ведеться. Філософія забезпечення якості за участю усіх стейкхолдерів усвідомлюється членами групи забезпечення та адміністрацією. Проте, ще не знайшла відображення в нормативних документах університету. Постійний механізм моніторингу, удосконалення та перегляду ОП на підставі співпраці з стейкхолдерами зараз відсутній (документ розроблено він знаходиться на

http://mdu.in.ua/publ/polozhennja_pro_rozrobku_monitoring_peregljad_udoskonalennja_ta_zakritnja_osvitnih_program_v_mariupolskomu_derzhavnomu_universiteti/1-1-0-134). Однак, гарант ОП, НПП, адміністрація роблять певні кроки щодо залучення стейкхолдерів до створення та перегляду ОП з урахуванням їх позицій та потреб: - проведено анкетування «Університет очима студентів», круглий стіл «Розвиток систем управління людськими ресурсами у Донецькому регіоні» http://mdu.in.ua/news/majbutni_upravlinnci_predstavili_vlasni_doslidzhennja_na_temu_rozvitku_sistem_upravlinnja_personalom/2019-05-16-3078), анкетування «Аналіз якості вищої освіти» http://mdu.in.ua/index/jakist_osvity/0-276, <http://elf.mdu.in.ua/index/mededzhment/0-20>. Здобувачі вищої освіти приймали участь в засіданнях кафедри менеджменту (протокол №11 від 15.05.2018 та №14 від 14.05.2019); - проведена зустріч з роботодавцями <https://www.facebook.com/118808719517743/posts/17114491284123/>, (протокол засідання методичного семінару «Щодо проблем забезпечення якості освітніх програм кафедри» від 15.10.2019 №2).

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

За результатами зустрічей, можна констатувати що вони свідомі щодо тенденції розвитку спеціальності, ринку праці, регіонального контексту та досвіду аналогічних освітніх програм. ОП 2019 року була сформована на підставі положень стандарту вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» (Наказ МОН №1165 від 29.10.2018) та пропозицій стейкхолдерів. Під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП 2019 року було враховано думку представників ринку праці, випускників і досвід аналогічних вітчизняних та іноземних програм. Було досліджено практику реалізації програм в ХНУ ім. М. Каразіна, ОНПУ, ДНУ ім. В. Стуса, ДонНУЕТ, КНЕУ ім. В. Гетьмана та Collegium Civitas University (м. Варшава) <https://www.civitas.edu.pl/pl/oferta-edukacyjna/zarzadzanie-business-management-specjalnosc-i-st-st-dwujezyczne/program-zarzadzanie-business-management-i-st-st-dwujezyczne>. З цього приводу була оновлена ОП в 2019 році, а саме: - переглянуто формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів <http://mdu.in.ua/Ucheb/OPP/bak-2019/mededzhment-2019.pdf>, http://mdu.in.ua/index/vibirkov_disciplini/0-171, https://docs.google.com/forms/d/1KzfizXfsd73SJLFAsTVXH2TPxJjWEZ1gVTqmO-108/viewform?edit_requested=true, http://elf.mdu.in.ua/Navch/vybirkov/katalog_elektivnih_disciplin_mnt_bakalavr_2019.pdf; - розроблено новий варіант структурно-логічної схеми вивчення освітніх компонент ОП <http://mdu.in.ua/Ucheb/OPP/bak-2019/mededzhment-2019.pdf>; - розширено перелік професійних компетентностей.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» був прийнятий 29.10.2018, Наказ МОН №1165. Відповідно до стандарту відбулися наступні зміни в ОП МДУ у 2019 році (<http://mdu.in.ua/Ucheb/OPP/bak-2019/mededzhment-2019.pdf>). 1. Розширено перелік професійних компетентностей. Це дозволяє ЗВО поглибити рівень знань і навичок в системі трансформації бізнес процесів в умовах євроінтеграції. 2. В ОП переглянуто та розширено перелік компонент загальної підготовки за вибором здобувачів, який представлено на сайті університету https://docs.google.com/forms/d/1KzfizXfsd73SJLFAsTVXH2TPxJjWEZ1gVTqmO-108/viewform?edit_requested=true. 3. Розроблено новий варіант логіко-структурної схеми вивчення освітніх компонент ОП, яка визначає природно-логічну послідовність у вигляді певних траєкторій засвоєння навчальних дисциплін. Цим передбачено передування навчальних компонент, володіння інструментарієм яких необхідно для розуміння всіх наступних дисциплін <http://mdu.in.ua/Ucheb/OPP/bak-2019/mededzhment-2019.pdf>. 4. З метою поглиблення компетентностей та програмних результатів навчання в ОП було проведено відповідні зміни <http://mdu.in.ua/Ucheb/OPP/bak-2019/mededzhment-2019.pdf>. 5. Проведено заміну кваліфікаційного екзамну у підсумковій атестації здобувачів вищої освіти на публічний захист кваліфікаційної роботи, на виконання якої виділено в навчальному плані 6 кредитів ЄКТС <http://mdu.in.ua/Ucheb/OPP/bak-2019/mededzhment-2019.pdf>

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Оновлена освітньо-професійна програма "Менеджмент" має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії Маріупольського державного університету, враховує специфіку і регіональні потреби ринку праці, надає можливість фокусування освітньої траєкторії на предметній сфері (менеджмент бізнес-організації або менеджмент готельно-ресторанного бізнесу).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Відсутній затверджений нормативний документ, в якому прописано постійний механізм моніторингу, удосконалення та перегляду освітньо-професійних програм МДУ на підставі співпраці з стейкхолдерами. Проект документу розроблено, він знаходиться на громадському обговоренні. Рекомендації: 1.

Затвердити і впровадити нормативний документ, в якому прописано постійний механізм моніторингу, удосконалення та перегляду освітніх програм МДУ. 2. Підсилити академічну мобільність викладачів та здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми "Менеджмент" задля вивчення кращих практик іноземних ЗВО та подальшої модернізації освітньої програми.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Оновлена освітньо-професійна програма "Менеджмент" 2019 року та освітня діяльність за цією програмою в цілому відповідають визначеному критерію.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Освітньо-професійна програма "Менеджмент" першого (бакалаврського) рівня, що реалізується в Маріупольському державному університеті відповідає вимогам законодавства щодо обсягу та змісту, а саме ст. 5 Закону України «Про вищу освіту» та Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, ступеня «бакалавр», галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 073 «Менеджмент», який затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10.2018 року №1165 (<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/073-menedzhment-bakalavr.pdf>). Обсяг освітньої програми в кредитах ЄКТС складає 240 кредитів (7200 год.). Вперше освітньо-професійна програма була розроблена у 2016 р. як тимчасова до введення в дію стандартів вищої освіти (http://mdu.in.ua/Ucheb/OPP/bak-2016/mnt_2016.pdf). У 2018 р. освітня програма була оновлена (<http://mdu.in.ua/Ucheb/OPP/bak/menedzhment.pdf>) відповідно до проекту стандарту вищої освіти. У 2019 р. Після затвердження Стандарту вищої освіти для першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 073 "Менеджмент" затверджена нова освітньо-професійна програма (<http://mdu.in.ua/Ucheb/OPP/bak-2019/menedzhment-2019.pdf>).

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Аналіз ОП "Менеджмент" 2019 р. показав, що вона має чітку структуру, освітні компоненти дозволяють досягати цілей ОП та ПР. В ОП дотримується вимога щодо наявності вибіркового блоку в обсязі не менше 25%. Особливістю ОП є відсутність матриці «Результати навчання – Освітні компоненти». Але, в ОП представлена комбінована матриця, що дозволяє одночасно співставити освітні компоненти, РН та компетентності. В ОП 2019 р. усунути недоліки першої редакції ОП 2016 р.: відсутність розподілу кредитів за освітніми компонентами (є тільки у навчальному плані); відсутність структурно-логічної схеми та відсутність кредитів для комплексного державного екзамену. ОП 2016 р. була розроблена відповідно до наказу ректора МДУ від 18.04.2016 р. № 120, в якому обґрунтована позиція ЗВО: "Форми державної атестації не є видами навчальної діяльності студента, за допомогою яких студент набуває запланованих результатів навчання, в навчальному плані кредити ЄКТС для них не виділяються. Вказані форми контролю є незалежним оцінюванням". (Додатки до звіту - Наказ про розробку НП 2016-2017, Наказ про розробку освітніх програм). У версії навчального плану 2016 р. виявлено технічні помилки при розрахунку аудиторного навантаження за дисциплінами та за тижнями, які відсутні у навчальному плані 2019 р. У відомостях про самооцінювання ОП помилково зазначений як 240 кр. обсяг освітніх компонентів, спрямованих на формування компетентностей, що визначені стандартом вищої освіти. В ОПП він складає 180 кр.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня "Менеджмент" відповідає предметній області спеціальності 073 Менеджмент. Остання редакція освітньо-професійної програми 2019 р. розроблена за удосконалим підходом відповідно до Методичних рекомендацій з розробки освітніх програм у Маріупольському державному університеті, затверджених Наказом Маріупольського державного університету 20.11.2017 № 448, протокол Вченої ради МДУ 25.10.2017 №3 (з урахуванням змін відповідно до листа МОН від 28.04.2017 р. №1/9-239), відповідає чинному Стандарту вищої освіти, у ній враховані рекомендації МОН стосовно структури освітньої програми та рекомендації з листа МОН № 1/9-377 від 05.06.2018 р. "Щодо надання роз'яснення стосовно освітніх програм", включено структурно-логічну схему, є розподіл кредитів за освітніми компонентами. Усі програмні результати навчання, передбачені стандартом вищої освіти, досягаються в межах блоку обов'язкових дисциплін. На виконання кваліфікаційної роботи виділено 6 кредитів.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

В ОП 2016 р. та 2019 р. передбачено розподіл змісту освітньої складової за критеріями обов'язковості (75%) та вибіркової (25%), що відповідає вимогам ЗУ "Про вищу освіту". Каталог вибірових дисциплін розміщується на сайті університету, факультетів та кафедр. Процедура вибору дисциплін регулюється Положенням про вибірові дисципліни у МДУ. ОП дає можливість широкого вибору серед дисциплін загальної підготовки, дисциплін професійної підготовки, а також вибору двох блоків дисциплін, що дає можливість фокусування освітньої траєкторії на певній предметній сфері (менеджмент бізнес-організації або менеджмент готельно-ресторанного бізнесу). Здобувачі мають право вибирати дисципліни, що пропонуються для інших рівнів. Декларація такої можливості є позитивним моментом. На зустрічі зі студентами виявилось, що вони у II сем. обирають дисципліни загальної підготовки (на III, IV та V сем.) та блок професійних дисциплін. На вибір дисциплін найчастіше впливають поради кураторів. Студентам пропонується діти згоди у групі щодо вибору професійного блоку. Заяви студентів свідчать, що студенти I курсу обрали різні загальні дисципліни для своїх індивідуальних траєкторій (заяви наведені у Додатках до звіту - Вибіркові дисципліни I курс), інших курсів - однакові загальні дисципліни. Аналіз індивідуальних планів студентів 2-4 курсів підтвердив, що студенти очної та заочної форм групами обрали різні блоки професійних дисциплін. Інформацію про зміст вибірових дисциплін студенти отримують з сайту університету та від кураторів.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ОП "Менеджмент" передбачено проведення таких видів практик: навчальної практики в обсязі 3 кр. ЄКТС у 2 сем.; виробничої практики - 12 кр. ЄКТС у 4,6,8 сем. Зміст практичної підготовки дозволяє досягти результатів навчання, що передбачені ОП: навчальна практика «Вступ до фаху» - РН 3, РН 5; виробничі практики (ознайомча) - РН 4, РН 5; виробничі практики (економічна) - РН 4, РН 11, РН 16; виробничі практики (комплексна з фаху) - РН 4, РН 5, РН 6. Зустріч з представниками бізнес-структур регіону підтвердила, що на випусковій кафедрі існує тісна співпраця з представниками роботодавців, які надають можливість проходження практики студентам ОП, пропонують подальше працевлаштування випускникам. В університеті укладено відповідні договори. Практична спрямованість програми реалізується також за рахунок участі студентів у заходах, які проводять роботодавці: • участь у конкурсі студентських проєктів «Стратегія розвитку Маріуполя туристичного»; • лекція Д. Ангелової та Є. Левченко "Мінімальний набір РМ-новачка"; • презентація проєкту «Незалежні жіночки»; • зустріч щодо проходження виробничої практики на підприємствах готельно-ресторанного бізнесу Південної Італії; • участь у лекції від Т. Герасимової, консультанта, експерта-практика в області бізнесу, фінансового та управлінського обліку; • участь у лекції "50 відтінків пріоритетів" А. Лаврової, провідного фахівця з Project Management; • зустріч із стейкхолдером ОП "Менеджмент" - ПриватБанком у м. Маріуполь.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

МДУ здійснює цілеспрямовану роботу щодо розвитку soft skills. Освітньо-професійна програма «Менеджмент» дає можливість сформувати у здобувача вищої освіти соціальні навички. Ці навички формуються під час вивчення обов'язкових та вибірових освітніх компонентів: основи психології, управління

персоналом; самоменеджмент; організаційна поведінка; комунікативний менеджмент; іноземна мова. Розвитку soft skills у студентів сприяє використання в процесі викладання дисциплін таких методів навчання, як лекції-дискусії, вирішення психологічних завдань, розв'язування творчих завдань, презентації. Кафедра менеджменту при реалізації ОП активно впроваджує політику розвитку soft skills через залучення до участі у Студентських наукових товариствах кафедри менеджменту «Актуальні питання сучасного менеджменту», до різного роду активностей та суспільної роботи: (<https://www.facebook.com/118808719517743/posts/171561214242493/>, і <https://www.facebook.com/118808719517743/posts/146558530076095/>). Формування мовної компетентності здійснюється в університеті відповідно до Концепції мовної підготовки в МДУ. У навчальному плані ОП «Менеджмент» (Додатки до звіту - Додаток НП) передбачено навчальні дисципліни: іноземна мова - 6 кр. ЄКТС, друга іноземна мова - 3 кр. ЄКТС. Проте, під час зустрічі зі студентами різних курсів було з'ясовано, що розподіл контактних годин з іноземної мови протягом семестру не є рівномірним. Крім того, залишається замалою кількість кредитів, яка відведена на вивчення другої іноземної мови.

7. Зміст освітньої програми ухвалює вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

У Положенні про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті, яке затверджено Наказом МДУ 26 червня 2015 року № 196 зазначено, що: «Не допускається планування навчальних дисциплін, за якими не визначені результати навчання; обсяги навчальних дисциплін мають бути пропорційними їх участі у забезпеченні досягнення заявлених результатів навчання.» [п.3.6]. «Кількість кредитів, що призначається кожному компоненту, визначається на основі його вагомості в обчисленні навантаження студента, необхідного для досягнення результатів навчання у формальному контексті.» [п.3.8]. Однак, залишається не з'ясованим, як визначається пропорційність участі дисциплін у забезпеченні досягнення заявлених результатів навчання. Комісія звернула увагу на певний нерівномірний розподіл результатів навчання за освітніми компонентами. Є освітні компоненти, які закривають тільки 1 або 2 результати (10 таких компонентів), інші - до 12 результатів (наприклад, Менеджмент - 11, Операційний менеджмент - 10, Адміністративний менеджмент - 10, Стратегічне управління - 12, Комунікаційний менеджмент - 9). Тому, доцільним може бути перерозподіл кредитів між освітніми компонентами або укрупнення певних освітніх компонентів. Проте, остаточне вирішення питання про перерозподіл кредитів між освітніми компонентами можливе тільки за умови наявності процедури моніторингу навчального навантаження за освітніми компонентами, яка потребує розробки на рівні МДУ.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Дуальна форма за освітньо-професійною програмою "Менеджмент" першого (бакалаврського) рівня на теперішній час не реалізується.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Освітньо-професійна програма "Менеджмент" першого (бакалаврського) рівня протягом чотирьох років постійно переглядається та вдосконалюється. Кафедра менеджменту при реалізації ОП активно впроваджує політику розвитку soft skills через залучення до різного роду активностей та суспільної роботи. Практична спрямованість програми реалізується за рахунок активної участі студентів у заходах, які проводять роботодавці. В МДУ створені умови для реалізації можливості формування індивідуальної траєкторії у повному обсязі, за останній навчальний рік відбувається трансформація процедур вільного вибору навчальних дисциплін у бік їх дієвості.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Не зважаючи на наявні випадки формування індивідуальної траєкторії здобувачів, процедура вибору дисциплін професійного блоку потребує подальшого удосконалення. Потребує розробки процедура моніторингу фактичного навчального навантаження здобувачів. Експерти знайшли технічні помилки у відомостях про самооцінювання ОП та навчальному плані 2016 р. Помилки у навчальному плані були усунені в 2019 р. Стосовно технічних помилок експерти отримали пояснення від гаранта програми. Рекомендації: 1. Вдосконалити ОП шляхом включення у вибіркочку частину освітньо-професійної програми навчальних дисциплін, що передбачають набуття здобувачами вищої освіти додаткових soft skills. 2. Включити до структури ОП матрицю «Результати навчання - Освітні компоненти». 3. Удосконалити мовну підготовку студентів враховуючи вимоги роботодавців до рівня володіння іноземною мовою, а також необхідність складання ЗНО при вступі на магістратуру; передбачити рівномірне аудиторне навантаження з іноземної мови протягом семестру; збільшити кількість кредитів на вивчення другої іноземної мови, або взагалі відмовитись від її вивчення на користь основної. 4. Розглянути можливість впровадження дуальної програми за ОП. 5. Розробити на рівні МДУ процедуру моніторингу фактичного навчального навантаження здобувачів за освітніми компонентами.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Експертна група дійшла висновку, що структура та зміст освітньо-професійної програми 2019 р. є в цілому логічними та обґрунтованими. Знайдені недоліки є такими, що можуть бути усунені в короткі терміни.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання за освітньо-професійною програмою "Менеджмент", що реалізується на першому бакалаврському рівні вищої освіти у Маріупольському державному університеті, є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та були оприлюднені на офіційному веб-сайті ЗВО (<http://mdu.in.ua/index/vstup/0-67>, http://mdu.in.ua/PK/pp_2020.pdf, http://mdu.in.ua/PK/sertifikati_zno_2020.pdf, http://mdu.in.ua/index/programi_vstupnikh_ispitiv/0-68, http://mdu.in.ua/index/rozklad_vstupnikh/0-189, <http://mdu.in.ua/index/bakalavr/0-261>, <http://mdu.in.ua/PK/vartist.pdf>). З метою забезпечення вступу абітурієнтів із зони АТО за спрощеною процедурою (розробленою Міністерством освіти і науки України) у Маріупольському державному університеті створений освітній центр «Донбас-Україна» (http://mdu.in.ua/index/donbas_ukrajina/0-190, http://mdu.in.ua/PK/zonaATO/5_dokumenty-osvitnja_deklaracija_9_ta_11_klasi-zaj.pdf).

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Форми та зміст вступних випробувань, що передбачають правила прийому на освітньо-професійну програму "Менеджмент" відповідають рівневі початкових компетентностей, потрібних для того щоб розпочати навчання на програмі http://mdu.in.ua/PK/sertifikati_zno_2020.pdf, http://mdu.in.ua/index/bakalavr_atestat/0-262, http://mdu.in.ua/index/programi_vstupnikh_ispitiv/0-68.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У Маріупольському державному університеті діють чіткі і зрозумілі правила, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), доступні для всіх учасників освітнього процесу правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності. У Маріупольському державному університеті прийнято та реалізується: 1. Положення "Про порядок реалізації права на академічну мобільність" (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_porjadok_realizacii_prava_na_akad.pdf); 2. Положення "Про порядок переведення, поновлення та вступу на паралельне навчання" (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_perevedennja-ponovlennja_ta_vstupu.pdf); 3. Інструкція про порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/instrukcija_pro_porjadok_viznachennja_akademichnoj.pdf).

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Розроблено порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, який знаходиться на громадському обговоренні. (http://mdu.in.ua/publ/porjadok_viznannja_rezultatuv_navchannja_otrimanikh_u_neformalnij_ოსვითი/1-1-0-133).

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Правила прийому на навчання за освітньо-професійною програмою "Менеджмент" є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті Маріупольського державного університету. Діють чіткі і зрозумілі правила, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні (Лісабонської конвенції), доступні для всіх учасників освітнього процесу, правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності. Задля забезпечення вступу абітурієнтів із зони АТО за спрощеною процедурою (розробленою Міністерством освіти і науки України) у Маріупольському державному університеті створений освітній центр «Донбас-Україна». Розроблено порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Потребує затвердження і впровадження порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Доступ до освітньо-професійної програми "Менеджмент" та визнання результатів навчання загалом відповідають існуючим вимогам.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентризованого підходу та принципам академічної свободи.

У відомостях про самооцінювання ОП "Менеджмент" дуже стисло подано інформацію про форми та методи навчання і викладання, що ускладнило їх попередній аналіз. Крім того, більшість програм навчальних дисциплін, що представлені у звіті, були розроблені на початку реалізації ОП та не враховують у повній мірі сучасної політики університету щодо забезпечення якості (іноді є випадки використання застарілих літературних джерел, відсутні результати навчання та компетентності за освітньою програмою). Однак, під час роботи у закладі освіти експертна група з'ясувала, що у 2019 р. були оновлені більшість РПНД у відповідності до результатів навчання за ОП, оновлений зміст деяких програм та літературні джерела (<http://moodle.mdu.in.ua/course/index.php?categoryid=13>). В МДУ є чітке усвідомлення необхідності підвищення педагогічної кваліфікації НПП: успішно розвивається «Школа педагогічної майстерності викладачів». Викладачі за ОП активно беруть участь у її діяльності та використовують освітньому процесі активні методи навчання (лекції-дискусії, вирішення практичних та творчих завдань, презентації, кейс-метод). Крім того, під час зустрічі з представниками експертної групи, НПП наголосували на необхідності формулювання чітких та зрозумілих критеріїв оцінювання для забезпечення більшої прозорості освітнього процесу та реалізації студентоцентризованого навчання. Студентоцентризований підхід відчувається у підтримці студентів, яка здійснюється також за допомогою інституту кураторства.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

За інформацією, яка отримана під час фокус-груп зі студентами та НПП, інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів міститься у робочих програмах навчальних дисциплін та доводиться до студентів викладачами на першому занятті з відповідної дисципліни. РПНД та комплекс методичних матеріалів розміщуються у MOODLE. У кожного студента є особистий пароль доступу до матеріалів. Комісія здійснила аналіз кількості студентів, які регулярно користуються MOODLE. Відсоток таких студентів є незначним на старших курсах, та складає близько 80% на першому курсі. Для моніторингу ефективності реалізації освітніх програм в МДУ запроваджено: опитування «Аналіз якості вищої освіти»; опитування «Якість викладання навчальних дисциплін в МДУ», яке відбулося вперше в осінньому семестру 2019/2020 н.р. В анкеті є питання про те, наскільки при вивченні дисципліни досягаються результати навчання, чи використовуються активні методи навчання, чи інформує викладач про цілі курсу та основні результати на початку семестру. Анкети з відповідями студентів, які навчаються за освітньою програмою "Менеджмент" представлені у додатках до звіту - Анкетування ЗВО Якість викладання НД.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Політика розвитку наукової складової освіти реалізується в МДУ через залучення викладачів та студентів ОП "Менеджмент" до різного роду активностей та дослідної роботи. У 2019 р. здобувачі брали участь: а) у роботі Всеукраїнського молодіжного форуму «Кожне завтра розпочинається вже сьогодні», у рамках якого розроблено стратегію «Україна 2030: країна, в якій ми хочемо жити» (http://mdu.in.ua/news/u_mdu_urochisto_vidkriili_vseukrajinskij_molodizhnij_forum_kozhne_zavtra_rozpochinaetsja_vzhe_sogodni/2019-10-28-3350); б) у розробці Стратегії розвитку м. Маріуполь у складі ГО "Фонд розвитку м. Маріуполь"; в) у конкурсі студентських проєктів на тему «Стратегія розвитку Маріуполя туристичного» у межах дисципліни «Стратегічне управління» (http://mdu.in.ua/news/u_mdu_projshla_naukova_konferencija_z_menedzhmentu_do_vsesvitnogo_dnja_turizmu/2019-09-27-3275); г) у розробці проєкту розвитку систем управління персоналом http://mdu.in.ua/news/majbutni_upravlinnci_predstavili_vlasni_doslidzhennja_na_temu_rozvitku_sistem_upravlinnja_personalom/2019-05-16-3078; д) у засіданні Студентських наукових товариств кафедр менеджменту «Актуальні питання сучасного менеджменту» (керівник доц. каф. Перепада Ф.Л.) і «EconomiX» (керівник Семкова Л.В.), у науково-практичних конференціях http://mdu.in.ua/news/u_mdu_projshla_naukova_konferencija_z_menedzhmentu_do_vsesvitnogo_dnja_turizmu/2019-09-27-3275, у круглих столах http://mdu.in.ua/news/majbutni_upravlinnci_predstavili_vlasni_doslidzhennja_na_temu_rozvitku_sistem_upravlinnja_personalom/2019-05-16-3078.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Експертна група може зазначити, що викладачі кафедри менеджменту мають наукові публікації, що кореспондують з тематикою освітніх компонентів (Додатки до звіту - таблиця 2), які вони викладають, а також беруть участь у науково-дослідних проєктах, конференціях. У поточному навчальному році викладачі кафедри менеджменту Маріупольського державного університету О. Гапонюк і К. Осипенко брали участь у II Міжнародній конференції «Бізнес-ризик у динамічному глобальному середовищі (BRCDGV 2019)» http://mdu.in.ua/news/vikladachi_mdu_doluchilisja_do_obgovorennja_problemi_ta_perspektiv_integracii_ukrajini_u_svitove_ekonomichne_spivtovarivstvo/2019-11-14-3393. Викладачі та студенти ОП взяли участь у Регіональному Open Data Forum http://mdu.in.ua/news/kurs_na_it_vikladachi_ta_studenti_mdu_vzjali_uchast_u_regionalnomu_open_data_forum/2019-11-11-3380. Викладачі за освітньою програмою оновлюють зміст освітніх компонентів відповідно до своїх наукових інтересів та досягнень сучасної управлінської науки, що відображено у робочих програмах навчальних дисциплін. Комісія ознайомилась з прикладами оновлення змісту дисциплін та протоколами засідань кафедри, на яких вони обговорювалися.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

В цілому у закладі освіти ведеться робота з інтернаціоналізації викладання та навчання. Цьому сприяють міжнародні проєкти, до яких залучено науково-педагогічних працівників та студентів МДУ: а) в межах Програми розвитку лідерського потенціалу університетів України протягом двох років університетська команда, яка включала керівництво, викладачів та студентів МДУ, була задіяна у навчальних тренінгах та семінарах з лідерства, які проводили досвідчені тренери Фундації лідерства вищої освіти з Великої Британії (British Council); б) є договори про міжнародну співпрацю університету в рамках проєкту "Еразмус+" з університетами Греції: Яннінським університетом та Афінським національним університетом імені Каподистрії; в) представники студентської ради підтвердили свою участь у декілька міжнародних програмах; г) підписано договір про співпрацю з Collegium Civitas University Варшава; д) проведено зустріч зі студентами ОП щодо проходження виробничої практики на підприємстві готельно-ресторанного бізнесу Південної Італії <https://www.facebook.com/118808719517743/posts/187464925985455/>. Проте, студенти кафедри менеджменту не дуже активно приймають участь у міжнародних програмах. Одна з причин - недостатня інформованість студентів ОП про такі програми на рівні університету.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Комісія знайшла підтвердження, що у процесі викладання дисциплін використовуються такі методи навчання, як лекції-дискусії, вирішення практичних завдань, розв'язування творчих завдань, презентації, кейс-метод та інші методи групової роботи. В МДУ успішно розвивається «Школа педагогічної майстерності викладачів МДУ», яка забезпечує підвищення психолого-педагогічної і методичної компетентності викладачів, сприяє їх професійному самовдосконаленню, розвитку лідерських якостей тощо. Викладачі за освітньою програмою активно приймають участь у її діяльності. Студентоцентризований підхід втілюється не тільки в межах освітнього процесу. Він відчувається у підтримці студентів, яка здійснюється за допомогою інституту кураторства. Політика розвитку наукової складової освіти реалізується в МДУ, зокрема, через залучення студентів та викладачів до різного роду активностей та дослідної роботи. В університеті та на кафедрі проводиться робота щодо наближення освітнього процесу до інтересів студентів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Комісія рекомендує закладу освіти: 1. Робочу програму навчальної дисципліни замінити або доповнити силабусом. Робити опис освітніх компонентів зрозумілим для здобувачів та зручним для використання. 2. Забезпечити більш широке залучення як викладачів, так й студентів до використання дистанційних ресурсів, що значно підвищить ефективність взаємодії. 3. Розширити інформування студентів та викладачів про існуючі в університеті програми обміну та програми міжнародної мобільності. Нарощувати потенціал міжнародної співпраці, шукати нові проєкти (освітні та наукові) для викладачів та здобувачів, програми подвійних дипломів та міжнародної мобільності.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Діяльність кафедри менеджменту щодо забезпечення якісного навчання і викладання за освітньою програмою можна оцінити як таку, що відповідає основним вимогам. Рекомендації експертної групи направлені на удосконалення та покращення, що є обов'язковим елементом у процедурі забезпечення якості.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів та критеріїв оцінювання здобувачів вищої освіти визначено у Положенні "Про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ", яке знаходиться у вільному доступі на офіційній веб-сторінці Маріупольського державного університету в розділі "Освітній процес" (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_organizaciju_kontrolju_ta_ocinjiva.pdf). Форма проведення семестрового контролю (усна, письмова, комбінована, тестування тощо), зміст і структура контрольних завдань та критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри менеджменту МДУ, про що студенти інформуються викладачами на початку кожного навчального семестру. Вибір форм контрольних заходів у межах навчальних дисциплін здійснюється викладачем.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Відповідно до п. 4 Положення "Про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ", атестація випускників ОП "Менеджмент" ОС "Бакалавр" здійснюється відповідно до вимог стандарту вищої освіти та освітньо-професійної програми, Положення "Про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії в Маріупольському державному університеті", Положення "Про диплом з відзнакою Маріупольського державного університету". Атестація здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми "Менеджмент" 2016 року ОС "Бакалавр" здійснюється екзаменаційною комісією відповідно до освітньо-професійної програми після виконання студентом навчального плану у формі складання комплексного кваліфікаційного державного екзамену. У зв'язку з введенням в дію стандарту вищої освіти за спеціальністю 073 "Менеджмент" для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Наказом Міністерства освіти і науки України № 1165 від 29.10.2018 р. в освітньо-професійній програмі "Менеджмент" 2019 року було змінено форму державної атестації на публічний захист кваліфікаційної роботи. Термін проведення атестації визначається навчальним планом та графіком освітнього процесу. До атестації допускаються студенти, які виконали всі вимоги освітньої програми та навчального плану.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають

порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Ознайомлення із нормативною базою ЗВО, інтерв'ювання здобувачів та викладачів свідчить про розуміння та прозорість процесу проведення контрольних заходів. Студенти зазначають, що до їх відома доводиться інформація щодо критеріїв та порядку оцінювання, а також можливість захисту їх прав у разі виникнення конфліктних ситуацій та механізм врегулювання конфлікту інтересів. Означені питання постійно моніторяться кафедрою шляхом анкетування студентів. Фактів, які б свідчили про необ'єктивність оцінювання та неефективність контрольних заходів не виявлено. У МДУ затверджено Етичний кодекс (введено в дію наказом МДУ від 29.01.2019 №35). З метою сприяння дотриманню учасниками освітнього процесу положень цього Кодексу та розв'язання конфліктних ситуацій в МДУ створюється постійно діюча Комісія з питань дотримання Етичного кодексу МДУ. Кодекс знаходиться у вільному доступі на офіційному веб-сайті ЗВО (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/etichnij_kodeks_mdu.pdf). Процедура та порядок повторного проходження контрольних заходів за ОП організовується та контролюється деканатом економіко-правового факультету МДУ. Відповідно до п.6. Положення "Про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії у Маріупольському державному університеті" у випадку незгоди з оцінкою випускник має право подати апеляцію, наказом ректора створюється комісія з розгляду апеляції.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Забезпечення академічної доброчесності є частиною внутрішньої системи забезпечення якості МДУ. Політику та процедури дотримання доброчесності викладено в Положенні "Про академічну доброчесність в МДУ" (затверджено протоколом Вченої ради МДУ від 17.05. 2018 № 203, введено в дію наказом МДУ від 29.05.2018 №203). Положення знаходиться у вільному доступі на офіційному веб-сайті МДУ (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_akademichnu_dobrochesnist_v_mdu.pdf). В МДУ розроблена нормативна база: - Положення "Про запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти МДУ" (затверджено наказом МДУ від 16.11.2018 р. № 454, протокол Вченої ради МДУ від 09.11.2018 №3) http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_zapobigannja_ta_vijavlennja_akadem.pdf - Етичний кодекс (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/etichnij_kodeks_mdu.pdf). Інформаційна база, за допомогою якої здійснюється популяризація принципів академічної доброчесності та підвищення рівня обізнаності всіх учасників освітньо-наукової діяльності в університеті у питаннях академічної доброчесності: http://slibr.mdu.in.ua/index/ad_zahalna_informatsia/0-371 Наукова бібліотека МДУ організовує заходи щодо популяризації академічної доброчесності. Перевірка студентських наукових робіт (тез, статей) на плагіат здійснюється за допомогою Unicheck, а курсових робіт і есе за допомогою сервісів Google. У МДУ підписано договір з ТОВ "Антиплагіат".

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Впроваджується практика проведення семестрового контролю на першому і другому курсах з використанням Moodle для всіх форм навчання (<http://moodle.mdu.in.ua/course/index.php?categoryid=556>). Посилання на дисципліни освітньо-професійної програми «Менеджмент» в Moodle: <http://moodle.mdu.in.ua/course/index.php?categoryid=13>. Продовжується робота по заповненню матеріалів курсу дисциплін на платформі Moodle (<http://moodle.mdu.in.ua/>).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Можлива суб'єктивність оцінювання за тієї системи, яка існує в університеті на іспитах, заліках і поточних контролях. Студенти неохоче користуються Moodle. Цей ресурс працює в університеті, проте необхідно приділити увагу його використанню в навчанні. Експертна група рекомендує: 1. Запровадити проведення підсумкового контролю з використанням комплексного білету, що сприяє підвищенню об'єктивності оцінювання. 2. Приділити більшу увагу популяризації академічної доброчесності серед студентів, використовувати з цієї метою онлайн-ресурси. 3. Активізувати роботу зі студентами з метою розширення використання платформи Moodle, особливо на старших курсах.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Зазначені зауваження не є такими, що можуть негативно вплинути на реалізацію освітньої програми в МДУ.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Відповідно до того, що інформація надана в звіті самооцінювання була з технічних причин сформована некоректно, експертна група попросила надати таблиці відповідності викладачів Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності, а також відповідності викладачів тим дисциплінам, які вони викладають (додатки до звіту таблиця 2). Проведений експертною групою аналіз доводить, що гарант і адміністрація Маріупольського державного університету належним чином обґрунтовує та надає раціональне пояснення відносно розподілення дисциплін в межах академічної та/або професійної кваліфікації викладачів. Академічна та професійна кваліфікація викладачів забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання. Водночас, на думку експертної групи, деякі дисципліни можна було б перерозподілити між викладачами кафедри враховуючи їх наукові інтереси і публікаційну активність.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Під час проведення візної експертизи гарант освітньої програми "Менеджмент" Маріупольського державного університету переконав експертну групу, що саме професіоналізм та спроможність забезпечити викладання відповідно до цілей освітньо-професійної програми є вирішальними для результатів конкурсного добору при проведенні конкурсу на посаду викладача. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорою і відбувається відкрито (http://mdu.in.ua/Dokumenty/konkurs/polozhennja_pro_provedennja_konkursnogo_vidboru_ppr.PDF). Контракт з викладачами укладається на певний період: асистент - 1 рік, доцент - 2 роки, професор - 3 роки, завідувач кафедри - 5 років, що є гарною мотивацією для викладачів постійно розвиватися, щоб відповідати вимогам контракту (результати рейтингування, кількість посібників, публікацій, підручників тощо). Кожного року оголошується конкурс на заміщення вакантних посад, про що подається інформація на сайті Університету та у ЗМІ.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Експертної групою під час проведення зустрічей зі студентами, випускниками і роботодавцями було встановлено, що Маріупольський державний університет залучає роботодавців для проведення теоретичних і практичних занять під час реалізації освітньо-професійної програми "Менеджмент". Приклади такої співпраці можна побачити за посиланнями <https://www.facebook.com/118808719517743/posts/171144914284123/>, <https://www.facebook.com/118808719517743/posts/146558530076095/>. Розпочато роботу щодо проходження виробничої практики студентів і підвищення кваліфікації викладачів на підприємствах готельно-ресторанного бізнесу Південної Італії

<https://www.facebook.com/118808719517743/posts/187464925985455/>. Крім того, було підписано меморандум про співпрацю університету з міськвиконкомом за яким співробітники кафедри менеджменту і студенти, що навчаються за освітньо-професійною програмою "Менеджмент", будуть приймати участь в розробці стратегії розвитку м. Маріуполь.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

В межах навчання за освітньо-професійною програмою "Менеджмент" залучаються професіонали-практики, представники роботодавців, експерти з менеджменту до проведення аудиторних занять на волонтерських засадах. Прикладами такої співпраці є лекція Діани Ангєлової та Єлизавети Левченко "Мінімальний набір PM-новачка" (<https://www.facebook.com/118808719517743/posts/23064431667514/>), майстер-клас від Тетяни Герасимової, консультанта, експерта-практика в області бізнес-, фінансового та управлінського обліку (<https://www.facebook.com/118808719517743/posts/223576505707630/>), тренінг Анни Лаврової, провідного фахівця з Project Management, на тему "50 відтінків пріоритетів" (<https://www.facebook.com/118808719517743/posts/171561214242493/>).

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Під час зустрічі з викладачами встановлено, що адміністрація Маріупольського державного університету сприяє професійному розвитку викладачів через власну систему професійного розвитку і у співпраці з іншими організаціями. В університеті створено центр підвищення викладацької майстерності для науково-педагогічних працівників. Раз на 5 років кожен викладач повинен пройти підвищення кваліфікації. Фінансово підтримуються відраджування на наукові конференції та обміни, існує заохочення за публікації в Scopus (від 2700 до 5000 грн). Крім того, викладачі мають можливість приймати участь у програмах академічної мобільності. Зараз знаходиться на громадському обговоренні проект Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників Маріупольського державного університету (http://mdu.in.ua/publ/proekt_porjadku_pidvishhennja_kvalifikaciji_pedagogichnikh_i_naukovo_pedagogichnikh_pracivnikov_mariupolskogo_derzhavnogo_universitetu/1-1-0-130) розроблений на підставі сучасної законодавчої бази.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Експертна група з'ясувала що у Маріупольському державному університеті відбувається стимулювання викладацької і наукової майстерності на підставі застосування процедури рейтингування викладачів http://mdu.in.ua/Dokumenty/reiting-npp/rejtingi_npp-2018_rik.pdf і анкетування студентів http://mdu.in.ua/index/jakist_ოსვით/0-276, <http://elf.mdu.in.ua/index/menedzhment/0-20>. Крайні за рейтингом викладачі нагороджуються відповідними сертифікатами на загальних зборах трудового колективу, які відбуваються щорічно. Крім того, відбувається преміювання. Останнє преміювання кращих працівників відбулось на початку березня 2020 року. «Положення про преміювання» відповідає умовам Колективного договору МДУ від 23 березня 2015 р. (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi_kolektivnij_dogovor_mizh_administracieju_ta_trudov.pdf). Розпочато проведення опитувань здобувачів вищої освіти щодо якості викладання навчальних дисциплін в рамках екзаменаційної сесії. Зараз анкети обробляються і результати аналізу будуть розглядатися на наступній Науково-методичній раді МДУ.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Викладання на освітньо-професійній програмі "Менеджмент" забезпечується викладачами, що мають відповідну академічну та/або професійну кваліфікацію. У Маріупольському державному університеті існують прозорі механізми конкурсного добору викладачів та спостерігаються тенденції до удосконалення нормативної бази з цього питання. Викладачі кафедри менеджменту своєчасно проходять стажування та підвищення кваліфікації, в тому числі і за кордоном. В університеті наявна система заохочення розвитку викладачів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Рекомендації: 1. Перерозподілити дисципліни між викладачами кафедри враховуючи їх наукові інтереси і публікаційну активність. 2. Затвердити і впровадити Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників Маріупольського державного університету. 3. Рекомендувати викладачам підвищувати кваліфікацію відповідно до дисциплін, які викладаються. Якщо дисципліна не є профільною, пройти піврічне підвищення кваліфікації. 4. Запровадити на регулярній основі проведення опитувань здобувачів вищої освіти щодо якості викладання навчальних дисциплін в рамках або після екзаменаційної сесії. 5. Збільшити кількість публікацій викладачів у періодичних виданнях, які включені до наукометричних баз, рекомендованих МОН, зокрема Scopus або Web of Science Core Collection. Звернути увагу, що до пункту - Наявність за останні п'ять років наукових публікацій у періодичних виданнях, які включені до наукометричних баз, рекомендованих МОН, зокрема Scopus або Web of Science Core Collection - таблиці 2 - Зведена інформація про викладачів, не коректно внесено інформацію. У деяких викладачів додані наукові роботи, які входять до інших наукометричних баз.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Загалом викладачі на освітньо-професійній програмі "Менеджмент" відповідають тим дисциплінам, які вони викладають. Експертна група встановила, що саме професіоналізм та спроможність забезпечити викладання відповідно до цілей освітньо-професійної програми є вирішальними для результатів конкурсного добору при проведенні конкурсу на посаду викладача Маріупольського державного університету.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

МДУ розміщено 5 навчальних корпусів. Загальна площа університету становить 30883,6 кв. м., з них навчальні приміщення - 6702,5 кв. м. Показник забезпечення навчальними приміщеннями (з урахуванням навчання у 3 зміни) становить 2,8 кв. м., що відповідає нормативним вимогам п. 33 Ліцензійних умов. У МДУ працює сучасна наукова бібліотека (160 000 одиниць фонду), діяльність якої забезпечується 25 штатними працівниками. Викладачі та студенти мають доступ до електронних баз та мережевих електронних ресурсів вільного доступу. На базі Наукової бібліотеки МДУ діє інформаційно-ресурсний центр "Window on America Mariupol". У центрі відбуваються заняття англомовного клубу, лекції, кіноперегляди, семінари та ін. Заходи бібліотеки сприяють інтернаціоналізації як складовій місії університету. Важливо, що такі проекти сприяють залученню студентів до відвідування бібліотеки, де вони можуть ознайомитися з сучасною, зокрема англомовною, літературою. Електронний інституційний репозитарій МДУ (<http://repository.mdu.in.ua/>). Проведення освітнього процесу забезпечується комп'ютерною технікою із відповідним програмним забезпеченням. Лекційні аудиторії оснащені сучасними технічними засобами: мультимедійні проектори, спеціальні екрани та ін. У гарному стані функціонує гуртожиток університету. Загальний огляд матеріально-технічних ресурсів університету, представлене навчально-методичне забезпечення свідчить про його відповідність встановленим вимогам та цілям ОП.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

На підставі огляду матеріально-технічної бази університету, проведених зустрічей зі здобувачами, представниками студентської ради, науково-педагогічними працівниками, представниками допоміжних (структурних) підрозділів було встановлено, що викладачі та студенти мають безоплатний доступ до мережі Інтернет та до таких елементів інфраструктури, як бібліотека, комп'ютерна аудиторія тощо. На базі Наукової бібліотеки МДУ відкрито доступ до наукометричних баз даних Scopus та Web of Science. Відвідувачі бібліотеки мають вільний доступ до матеріалів, можуть користуватися електронним каталогом, електронними виданнями та статистичними даними стосовно різних галузей і напрямів діяльності. Інформаційний фонд регулярно поповнюється. Здобувачі освіти відмітили, що задоволені умовами, які створює та забезпечує МДУ для освітньої та соціальної діяльності. Високому рівню задоволеності та соціальній підтримці сприяє діяльність органів студентського самоврядування.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

У процесі зустрічей зі здобувачами вищої освіти за ОП встановлено, що в університеті сформовано сприятливий морально-психологічний клімат, гарант ОП, НПП кафедри, куратори груп всіляко сприяють запобіганню конфліктних ситуацій, реалізують індивідуальний студентоцентризований підхід до кожного здобувача. На підставі огляду приміщень МДУ, навчальних аудиторій кафедри та інших об'єктів інфраструктури зроблено висновок, що освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти. В цілому експлуатація та утримання будівель, споруд, приміщень університету здійснюються відповідно до державних стандартів. Умови проживання у гуртожитках відповідають санітарно-гігієнічним нормам. У навчальних корпусах наявні медичні пункти. Деканат економіко-правового факультету та колектив випускової кафедри співпрацюють із здобувачами та органами студентського самоврядування. Діють такі об'єднання, як студентська рада, молодіжний центр, первинна профспілкова організація та наукове товариство студентів, аспірантів та докторантів та ін. В університеті працює практичний психолог. У ході візної експертизи підтверджено наявність широких можливостей для студентів щодо реалізації їх потреб та інтересів. У 2019/20 н.р. у МДУ було проведено анкетування студентів, 79% студентів задоволені навчанням в МДУ (https://docs.google.com/forms/d/1vwFr5Jz21_IxQ7sJRs7K_0frvXARQsLj3X6LMZdz80/viewform?edit_requested=true).

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Зустріч зі здобувачами вищої освіти засвідчила, що МДУ всіляко намагається забезпечити рівні можливості та різні види підтримки здобувачів вищої освіти. Студенти зазначили, що їм надано вільний доступ до будь-якої інформації, яка стосується їх освітнього та позанавчального процесу. Більшість необхідної інформації є на офіційному сайті ЗВО, факультету, на сторінках університету та кафедри в соціальних мережах. Постійну інформаційну підтримку здобувачам освіти надають куратори академічних груп, що неодноразово відмічали студенти різних років навчання. В університеті відбуваються різного роду заходи, наприклад декада студентської науки, яка співпала з візитом експертної групи до ЗВО. Тісній співпраці між здобувачами та ЗВО сприяє робота органів студентського самоврядування, представники якого беруть активну участь у засіданнях Вченої ради університету, факультетів, стипендіальних комісій та ін. В університеті наявна скринька довіри, здобувачі поінформовані про можливість скористатися нею. Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти та задовольняє їх потреби та інтереси. В гуртожитку МДУ наявні відповідні умови проживання. Будівля гуртожитку опалюється та забезпечує умови комфортного проживання.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

У Маріупольському державному університеті ведеться робота з обладнання навчальних корпусів для осіб з особливими освітніми потребами. На території МДУ існує автостоянка для людей з інвалідністю. На освітньо-професійній програмі "Менеджмент" студенти з інвалідністю зараз не навчаються, проте університет готовий їх прийняти й продовжує слідувати плану-графіку реконструкції та проведення ремонту корпусів МДУ щодо доступності до навчальних приміщень осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення відповідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності: http://mdu.in.ua/index/osobliviv_potrebi/0-296.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

На економіко-правовому факультеті МДУ працює етична комісія, яка займається профілактикою та вирішенням конфліктних ситуацій. У її роботі задіяна студентська рада факультету. За результатами опитування здобувачів, науково-педагогічних працівників, органів студентського самоврядування експертною групою з'ясовано, що фактів щодо виникнення конфліктних ситуацій, пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією або корупцією тощо на цей час не було зафіксовано. Однак, здобувачі вищої освіти за ОП поінформовані, яким чином діяти і куди слід звертатися у разі виникнення подібних ситуацій.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Загальний огляд матеріально-технічних ресурсів університету та навчально-методичне забезпечення свідчить про його відповідність встановленим вимогам та цілям ОП. Викладачі та студенти мають безоплатний доступ до мережі Інтернет та до таких елементів інфраструктури, як бібліотека, комп'ютерна аудиторія тощо. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти. В МДУ наявні сприятливі умови для життєдіяльності маломобільних груп населення, робота над цим продовжується, надається соціальний захист, враховані та витримані умови для проживання у студентському гуртожитку. У ЗВО вживаються заходи щодо протидії корупції, функціонує етична комісія. Відсутні документально зафіксовані факти виникнення конфліктних ситуацій, пов'язаних із сексуальними домаганнями, корупцією та ін. В університеті розповсюджена практика швидкого реагування на подібні ситуації завдяки інституту кураторства, а також підтримки студентів штатним психологом та помічником проректора з виховної роботи. Органи студентського самоврядування є дієвою та потужною структурою, що відстоює інтереси здобувачів освіти, має важелі для практичного застосування своїх повноважень. Завдяки можливості узгоджувати відрахування здобувачів, Студентська рада всіляко сприяє вирішенню проблем студентів, надає підтримку студентам).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Рекомендації: 1. Продовжити та завершити відповідно до затвердженого Плану, реконструкцію МДУ з облаштування для осіб з особливими освітніми потребами. Зараз в університеті наявні певні незручності для маломобільних груп населення, проте робота активно ведеться. Студенти з інвалідністю на ОП "Менеджмент" не навчаються, але така робота повинна й надалі бути в пріоритеті. 2. Збільшити кількість ліцензійного програмного забезпечення дисциплін.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Освітнє середовище й матеріальні ресурси в МДУ сприяють реалізації освітньої програми на високому рівні. Проводиться робота з покращення облаштування університету, матеріально-технічна база, якого постійно розвивається.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Розробка ОП в МДУ до 2020 р. здійснювалася за Методичними рекомендаціями з розробки освітніх програм у МДУ (2017). Механізм моніторингу та періодичного перегляду ОП представлено для обговорення у 2020 р. на сайті МДУ у проекті Положення про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в Маріупольському державному університеті http://mdu.in.ua/publ/polozhennja_pro_rozrobku_monitoring_peregljad_udoskonalennja_ta_zakrittja_osvitnih_program_v_mariupolskomu_derzhavnomu_universiteti/1-1-0-134. Згідно проекту Положення розроблення ОП здійснюється робочою групою під головуванням керівника групи забезпечення відповідної спеціальності. До робочих груп розробників входять провідні викладачі та науковці відповідного профілю, роботодавці та інші стейкхолдери, а також здобувачі вищої освіти. Моніторинг ефективності ОП пропонується проводитися шляхом періодичної (щорічно) перевірки змісту ОП фахівцями-практиками через опитування випускників ОП, які працюють за фахом, роботодавців, у яких працюють випускники, які навчалися за даною ОП. За результатами моніторингу буде складатися аналітичний звіт. Матеріали аналітичного звіту будуть включати інформацію та пропозиції з удосконалення ОП. Такий підхід повністю відповідає європейським вимогам щодо забезпечення якості. Для його реалізації на кафедрі менеджменту створені необхідні умови: є тісна співпраця з роботодавцями та випускниками, врахування думки здобувачів.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Можливість залучення студентів до процедури розробки та перегляду ОП передбачена проектом Положення про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в МДУ. У чинних документах університету не було прямо передбачено можливості студентів брати участь у розробці та перегляді ОП. Проте, згідно Положення про студентське самоврядування у МДУ (2015 р.) до напрямів роботи комісії з навчальної діяльності, яка утворюється в органі студентського самоврядування, відноситься «сприяння організації навчальної діяльності студентів університету». Фактично, студенти мають вплив на освітню діяльність за ОП. Студенти беруть участь в роботі Вченої ради, де розглядаються питання затвердження ОП. Думка студентів вивчається за допомогою системи опитувань: - «Аналіз якості вищої освіти МДУ», останнє проводилось до 15.11.2019 у google-формі, результати розглянуті на засіданні Науково-методичної ради МДУ 04.12.2019 http://mdu.in.ua/index/jakist_ostvity/0-276; - опитування здобувачів щодо якості навчальних дисциплін проводилося в рамках зимової екзаменаційної сесії до 25.01.2020., результати аналізу будуть розглядатися на Науково-методичній раді МДУ 13.05.2020 р. (примірник у додатках до звіту - Анкетування ЗВО Якість викладання НД); - опитування «Щодо доступу до інформації про організацію освітнього процесу» проводилось за допомогою Навчального порталу МДУ (додатки до звіту - Анкетування ЗВО Якість викладання НД).

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

У ході зустрічі з роботодавцями, експертна група дійшла висновків, що кафедра має тісні зв'язки з представниками бізнес-структур, які є активними учасниками освітнього процесу. Керівники організацій, які приймали участь у фокус-групі під час візної експертизи, розповідали про заходи, що відбуваються на кафедрі за їх участі. У 2019 р. проведено: • методичний семінар з проблем забезпечення якості ОП «Менеджмент» за участі Бедненко Г.В., директора ТА «Ліпоро»; Ворожбіта Є.І., директора ТОВ «Супутник»; Козицької А.О., проектного менеджера Агенції місцевої демократії у м. Маріуполь. Було обговорено пропозиції щодо удосконалення ОП «Менеджмент» в частині удосконалення блоку вибіркових дисциплін (Додатки до звіту - Протокол №2, 15.10.2019). • зустріч із представником ПриватБанк у м. Маріуполь, на якій було обговорено: стратегію та напрями розвитку програми; фахові компетенції; покращення змісту навчальних курсів; збалансування теоретичних та практичних курсів у програмі; працевлаштування випускників програми тощо: <https://www.facebook.com/management.mdu> (16.12.2019). Представники бізнесу підтвердили своє бажання розширювати різні форми співпраці з кафедрою менеджменту за її освітніми програмами, висказали свою думку стосовно компетентностей, які повинен мати випускник ОП «Менеджмент» для того, щоб відповідати сучасним вимогам ринку праці. До таких основних компетентностей роботодавці віднесли soft skills та володіння іноземними мовами.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

На зустрічі з представниками випускників були присутні як випускники бакалаврської програми минулого року, так й випускники спеціальності «Менеджмент» 2014 р. та 2017 р. Випускники підтвердили своє прагнення допомогти кафедрі в удосконаленні освітніх програм. Вони також зазначили що компетентності, які сформовані протягом навчання на спеціальності «Менеджмент» достатньо широкі та дають можливість швидкого та гнучкого реагування на вимоги ринку праці та можливість працювати у будь-якій сфері бізнесу на керівних посадах. Випускники зазначили, що кафедра підтримує зв'язки з випускниками та збирає дані щодо працевлаштування. Маріупольському державному університеті працює навчальна лабораторія з організації практик та працевлаштування випускників. За допомогою кафедр лабораторія здійснює моніторинг працевлаштування.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Комісія може констатувати, що в МДУ започаткована процедура моніторингу задоволення основних груп стейкхолдерів <http://elf.mdu.in.ua/index/aketuvannja/0-19>. Проведені: а) Анкетування «Аналіз якості вищої освіти МДУ», результати розглянуті на засіданні Науково-методичної ради МДУ 04.12.2019 http://mdu.in.ua/index/jakist_ostvity/0-276; б) Опитування здобувачів вищої освіти щодо якості навчальних дисциплін проводилося в рамках зимової екзаменаційної сесії, яка завершилася 25.01.2020 р., анкети обробляються, результати аналізу будуть розглядатися на Науково-методичній раді МДУ 13.05.2020 р. (додатки до звіту - Анкетування ЗВО Якість викладання НД). в) Анкетування «Позанавчальна діяльність очима студента» 22.04 - 24.05 2019 р., результати анкетування додаються (додатки до звіту - Анкетування ЗВО Якість викладання НД). г) Опитування «Щодо доступу до інформації про організацію освітнього процесу» організоване за допомогою Навчального порталу МДУ (додатки до звіту - Анкетування ЗВО Якість викладання НД). Згідно з рішенням НМР МДУ №4 від 04.03.2020 р. було схвалено та рекомендовано до затвердження Вченою радою МДУ Положення про організацію та проведення опитувань стейкхолдерів в МДУ. Проект Положення викладений на офіційній сторінці МДУ у розділі «Громадське

http://mdu.in.ua/publ/polozhennja_pro_organizaciju_ta_provedennja_opituvan_stejkholderiv_v_mariupolskomu_derzhavnomu_universiteti/1-1-0-128.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Акредитація даної освітньої програми за новими вимогами проводиться вперше (первинна акредитація). Попередня акредитація бакалаврату за спеціальністю «Менеджмент» припала на 2014 рік (період загострення військового конфлікту у Донецькому регіоні) і проходила за спрощеною процедурою.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Культура якості у МДУ (за новими стандартами) знаходиться на етапі формування. Відбуваються певні позитивні зміни в усвідомленні викладачами, здобувачами, представниками адміністрації університету основних положень та підходів, які притаманні внутрішнім системам забезпечення якості, що відповідають європейським вимогам. Основні системні елементи внутрішньої системи забезпечення якості покладені в основу Положення про систему внутрішнього забезпечення якості МДУ, яке введено в дію наказом від 31.05.2018 № 214 http://mdu.in.ua/Dokumenty/jakist_ostvity/polozhennja_sistema_vzjao.pdf. Цим положенням визначені складові СВЗЯ МДУ. http://mdu.in.ua/Dokumenty/jakist_ostvity/prezentacija-rovitok_svzjao.pdf. Контроль за дотриманням вимог та принципів СВЗЯ здійснюють у межах своїх службових обов'язків проректори, керівники структурних підрозділів. Створена навчальна лабораторія із забезпечення якості освіти у Маріупольському державному університеті: http://mdu.in.ua/Dokumenty/pidrozdilj/polozhennja_pro_navchalnu_laboratoriju_zjao.pdf. Започатковані моніторинги у системі забезпечення якості: http://mdu.in.ua/Dokumenty/jakist_ostvity/monitoring_zabezpechennja_jakosti_ostviti.pdf.

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

В університеті розпочато роботу по формуванню внутрішньої системи забезпечення якості. Створено підрозділ, який відповідає за моніторинг системи забезпечення якості МДУ. Розроблено Положення про систему внутрішнього забезпечення якості МДУ. Аналізується думка студентів про якість освіти та освітньої діяльності: поступово впроваджується система опитувань. Викладачі з групи забезпечення освітньої програми "Менеджмент" розуміють парадигму процесів забезпечення якості вищої освіти та розділяють цінності, на яких базуються нові підходи до організації освітнього процесу. Для реалізації європейських підходів до забезпечення якості вищої освіти на кафедрі менеджменту створені необхідні умови: є тісна співпраця з роботодавцями та випускниками.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Експертна група дійшла висновку, що для підвищення дієвості системи внутрішнього забезпечення якості МДУ можна рекомендувати: на рівні університету: 1. Оновити Положення про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті враховуючи нові вимоги законодавства. 2. Розширити систему опитувань думки випускників, роботодавців, викладачів стосовно якості вищої освіти. 3. Документально закріпити механізм участі основних стейкхолдерів у процесі розробки та перегляду освітніх програм. на рівні освітньої програми: 4. Продовжити залучення студентів, випускників та роботодавців до обговорення проблем забезпечення якості за освітньою програмою.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

В університеті розпочато розбудову системи внутрішнього забезпечення якості. Започатковано систему моніторингу думки стейкхолдерів. Ведеться робота по впровадженню системи забезпечення якості на всіх рівнях та створенню механізмів залучення студентів, роботодавців до перегляду освітніх програм.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації є однією із складових системи внутрішнього забезпечення якості МДУ. Публічність інформації про діяльність Університету забезпечується відповідно до Закону України «Про вищу освіту», наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2015 р. №166 «Деякі питання оприлюднення інформації про діяльність вищих навчальних закладів». В університеті проводиться систематичне оновлення та підтримання в актуальному стані інформації, що підлягає оприлюдненню на офіційному веб-сайті МДУ. Статут МДУ - http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/statut_mdu.pdf. Правила внутрішнього розпорядку МДУ - http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/pravila_vnutrishnogo_rozporjadku_mdu.pdf. Колективний договір між адміністрацією та трудовим колективом Маріупольського державного університету на 2015-2020 роки - http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/kolektivnij_dogovor_mizh_administracieju_ta_trudov.pdf. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в Маріупольському державному університеті - <http://mdu.in.ua/Dokumenty/systema.pdf>. Права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу в МДУ є чіткими зрозумілими та доступними для всіх учасників освітнього процесу. Під час інтерв'ю учасники процесу підтверджують, що вони ознайомлені зі своїми правами й обов'язками.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

В процесі співбесіди з стейкхолдерами було встановлено, що вони мали можливість ознайомитися з проектом ОП та надіслати свої пропозиції щодо її покращення. Проект ОП "Менеджмент" був оприлюднений на офіційному веб-сайті Маріупольського державного університету (<http://mdu.in.ua/publ/>).

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

У ході виїзної експертизи підтверджено факт оприлюднення на офіційному веб-сайті МДУ точної та достовірної інформації про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для забезпечення інформаційних потреб усіх учасників освітнього процесу та суспільства в цілому. Цей факт встановлено як на підставі співбесід з усіма групами стейкхолдерів, так і аналізу сайту. На веб-сайті університету розміщено освітню програму (http://mdu.in.ua/Ucheb/OPP/bak-2019/mnt_2019.pdf). Усі зацікавлені сторони мають можливість ознайомитися з нею, надіслати свої пропозиції щодо її вдосконалення.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Університетом визначено чіткі та зрозумілі процедури, які регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу. МДУ має розвинені комунікації між учасниками. Усі документи є у вільному доступі. На сайті МДУ доступна вся необхідна інформація. Серед позитивних практик варто відзначити відображення місії університету на головній сторінці сайту (її легко знайти й звернути увагу студентів) та публікацію новин на веб-сайті та фейсбук-сторінці університету.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Рекомендації: 1. Проводити регулярні опитування стейкхолдерів (не тільки здобувачів освіти, а й роботодавців і НПП). 2. Аналізувати результати опитувань усіх зацікавлених сторін та на їх основі удосконалювати освітню програму.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Рекомендації експертної групи університету можливо впровадити в короткий термін, зазначені слабкі сторони не є критичними для реалізації освітньо-професійної програми "Менеджмент" в МДУ.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Експертна група була приємно вражена спілкуванням зі здобувачами освіти та представниками органів студентського самоврядування. Після проведених зустрічей можемо зробити висновок, що в університеті панує атмосфера взаємоповаги та студентоцентризму. Усі учасники фокус-груп демонстрували високий рівень інтелекту та комунікативних здібностей, тобто наявних в них soft skills. Саме це відмічалось роботодавцями м. Маріуполь, як визначальний фактор при прийомі на роботу і ключовий фактор в побудові успішної кар'єри молодих людей. Випускники ОП "Менеджмент" Маріупольського державного університету залишили позитивні відгуки про викладачів та освітній процес загалом у ЗВО, наводили приклади того, як здобуті в університеті знання та навички стали корисними вже на перших етапах їхньої роботи та дорослого життя. Студенти неодноразово наголошували, що протягом навчання в університеті в них є можливість консультуватися з професорсько-викладацьким складом кафедри, факультету та МДУ як щодо навчання, так і щодо позанавчальної діяльності. В університеті дійсно працює "інститут кураторства", а здобувачі вищої освіти мають довірливі або навіть дружні відносини зі своїми наставниками. Експертній групі також було важливо відзначити для себе те, яким є ставлення роботодавців до Маріупольського державного університету та кафедри. Незважаючи на високий рівень зайнятості, керівники 6 потужних підприємств міста взяли участь в акредитаційній експертизі, залюбки ділилися позитивним досвідом співпраці з МДУ, враженнями від студентів і кафедри, неодноразово наголошували на своїй готовності зберегти та посилити цю співпрацю, а також запевняли, що радо забезпечуватимуть студентів як базами практики, так і можливістю працевлаштуватися. Сильною стороною ЗВО є його потужна матеріально-технічна база.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	не застосовується

Додатки до звіту:

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	Таблиця 2.pdf	hmvqaPIE16qMcMXLzfCfItpW1VBQ8JOT2zf+9N1A6cs=
Додаток	Таблиця 2 вибіркові дисципліни.pdf	nQKd/9xzCW8kg7blxz1JwhJC7AI2GLRlkc3OSXoT2iM=
Додаток	Анкетування ЗВО Якість викладання НД в МДУ 1 курс.PDF	ffS0cleH8OrDQKVddicJRP1VmO7EMHbOptm1VKrZSvo=
Додаток	Анкетування ЗВО Якість викладання НД в МДУ 3 курс (2).PDF	aRMUHKH2Hfnvz98hV3pjclE8zKsWTIzFV5051sijRdc=
Додаток	Анкетування ЗВО Якість викладання НД в МДУ 3 курс (1).PDF	DiiNjIhxRk+4YblAFBxb50zPZtechmZGnidu+9C3AuU=
Додаток	Протокол 15.10.19 р. №2.PDF	jDxc/3jNdR1f4izqYjcK0ChtKLEL3K250gzdu+AWGj8=
Додаток	Наказ про розробку НП 2016-2017.pdf	vD84BQo8vDh/CvostqgYYRObH074ITPqGfcOUySXuBl=
Додаток	Наказ про розробку освітніх програм.pdf	dKMkx5j0Nczb4BfW6j+/RAGvTUn1+QQs7eJlgt4Rlo0=
Додаток	Вибіркові дисципліни 1 курс.PDF	H92g0LcrpvpiKn1H1XFowYJ3cQvLBoXpWjKGejsMIU=
Додаток	Додаток НП.pdf	vDqPM6GyOrkAq413kMniNvpeBW4+aiAUbTbGDPq4iX8=
Додаток	Розпорядження про створення комісії (конфліктні ситуації).PDF	53MON75k7dCe6afW99IUE/ITjoXaalDXOzHmQeHRjys=
Додаток	Договір 391 (про співробітництво).PDF	HhEGO/NbczDW/dSo//IUcvKg5g1n9d7B0BgNqp7p10U=
Додаток	Договір Антиплагіат.PDF	GbHUmA1QOHxAzQvFXT+uqs8FH3IM4sixw1Q2w/QeOuk=
Додаток	ВИТЯГ З НАКАЗУ про запровадження форм.pdf	n7x3c/ODgbZD9EQgMVoxHEDN+1fF/CeOYDbw9FRlpc=

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Загірняк Денис Михайлович

Члени експертної групи

Митрофанова Ганна Яківна

Ковалевський Микита Миколайович